

N:o 6.**Af Herr Rich. Ehrenborg: Om förändrad lydelse af 14 § i arbetsordningen för Riksdagens Andra Kammare.**

Jag tager mig friheten att i afseende på ordningen för denna Kammares förhandlingar väcka en motion i det syfte, att hvar och en ledamot, som eger oförminskad hörsel, må utan att behöfva lemna sin plats kunna höra hvarje af annan ledamot afgifvet anförande, derest ej sorl eller buller eller ock talares alltför svaga stämman sådant förhindrar. — Enligt akustiska lagar och all erfarenhet är det oftast omöjligt att, äfven då den talandes röst är stark och församlingens uppmärksamhet odelad, kunna höra den, midt bakom hvars rygg man på något afstånd har sin plats, under det att deremot äfven en svag stämman på flerdubbelt afstånd gör sig hörd, då åhöraren befinner sig framför eller åtminstone på sidan om talaren. — Detta har jag för min egen del fått på det tydligaste förnimma, då det från min plats inom denna Kammare varit lika lätt att med ansigte mot ansigte höra ledamöter, placerade i salens från mig mest aflägsna delar, som det varit omöjligt uppfatta en enda punkt af yttranden, anförda af dem som befunnit sig på icke särdeles långt afstånd, men i följd af placeringen måst vända mig ryggen. Är man då en bland dem, hvilka i mången fråga äro för bestämmandet af sitt votum i behof af den under öfverläggningen förekommande utredningen, så har man ej annan utväg än att antingen ställa sig framför talaren eller ock, derest krafterna ej medgifva att stå, eller skockningen af i samma ärende ditkomna ledamöter är för stark, söka sig någon lämplig, tillfälligtvis ledig plats, der man med eller utan krus mellan inkräktaren och den måhända snart återkommande rätte innehafvaren, kan för någon stund få uppehålla sig. — Sådana olägenheter har man i Första Kammaren sökt afhjelpa derigenom, att ej blott en särskild plats blifvit bestämd för talare som deraf vill begagna sig, utan äfven för öfrige ledamöter utmärkts såsom lediga de platser, vilkas innehafvare äro för någon tid frånvarande. Denna sistnämnda anordning synes mig emedlertid icke vara tillfyllestgörande; ty äfven om man skulle vilja i Kammarens protokoll intaga en sanktion af ett sådant förhållande, att flere ledamöter från salens

särskilda delar alltid skulle vara tillåtna, så kunna dock sådana lediga platser icke bestämdt påräknas, minst för de sammanträden då just de viktigaste ärendena förekomma; och dertill måste i allt fall antalet af dylika tomrum blifva otillräckligt. Saken lärer således svårigen kunna hjälpas genom de *hörandes* utan endast genom den *talandes*, der sådant göres behof, förflyttning till en annan plats, nemligen till sådan, från hvilken han kan till hvarje del af samlingssalen höras. En sådan bestämmelse finnes nu visserligen i båda Kamrarnes arbetsordningar, nemligen hvad Andra Kammarens angår, i § 14, som säger, att »ledamot som erhållit ordet skall tala stående, antingen från den särskilda plats, som kan vara för talare bestämd, eller ock, om han det heldre vill, från den plats han i samlingssalen innehar.» Men om ock detta stadgande skulle vinna tillämpning äfven i Andra Kammaren, såsom skett i den Första, så lider det efter mitt omdöme af två brister, hvarigenom ändamålet förfelas. Den ena är att talareplatsen antages vara blott *en*, således alltid från mängden af ledamöternas platser aflägsen. Att intaga sådan framstående plats öfverensstämmer ej med vårt lynne, vår tillbakadragenhet och landtliga blyghet, och är äfven opraktiskt i sådana fall då ledamot, kanske i ögonblicket efter det han anmält sig, skall afgifva ett kort yttrande, måhända ej upptagande längre tid än som åtginge för att komma fram till talareplatsen, men hvilket yttrande ändock kan vara af den vikt att det af hvar och en bör höras. Den andra bristen ligger deruti, att bestämmandet om huruvida talareplatsen skall intagas eller icke är uteslutande lemnadt åt talaren, som i följd deraf oftast lärer föredraga att, ehuru af många ohörd, kvarblifva på sin plats. Eiter mitt förmenande borde äfven åhöraren, till hvilken talet sker, i detta fall tillerkännas ett afgörande.

Önskningsmålet är således tvåfaldigt, nemligen:

dels anvisandet af flera talareplatser, så belägna att från hvardera af dem talare kan höras till alla delar af salen, och att någondera är lätt åtkomlig för hvarje ledamot som på *sin* plats vänder till andra ledamöter på ett längre afstånd ryggen;

och *dels* bestämmandet af att talareplats må intagas ej endast när talare sjelf det vill, utan äfven när annan ledamot genom visst utrop sådant begär.

I afseende på det förra, eller *hvar* sådana platser böra förläggas, så gifves oss anvisning genom det förhållande, att ledamot, som har sin plats intill väggen och således ej några andra ledamöter bakom sig, utan svårighet höres öfverallt. Talareplatserna böra således, oberäknadt möjligen *en* dylik i talmansbordets närhet, lämpligast anordnas ej långt ifrån väggarna och sålunda, att talaren under anförandet vänder ryggen till väggen. Antalet torde böra bestämmas allt efter som utrymmet medgifver och behovet af lätt åtkomlighet kräfver; men möjligen erfordras någon obetydlig förändring af mellan platsraderna nu befintliga gångar.

Beträffande åter mitt senare önskningsmål, eller att det må åligga talare att äfven på af annan ledamot uttryckt önskan intaga talareplats, så synes mig denna lilla inskränkning i talares frihet ej böra blifva betungande. Ej heller låge väl någon anstötthet i ett utrop af ordet »talareplats» näst efter det talaren blifvit af talmannen uppropad; hvilket dessutom snart blefve öfverflödigt i alla de fall, då talare, som är

låg-

lägmäld och innehafver sådan plats, att han har många på längre afstånd bakom sig, skulle förekomma detta rop genom att opåmint intaga närmast belägna talareplats.

Då emellertid förslaget står i strid mot ofvanomförmälda stadgande i Kammarens arbetsordning, så nödgas jag äfven deruti yrka en ändring och får således vördsamast föreslå:

1:o. Att § 14 i Kammarens arbetsordning må erhålla följande förändrade lydelse:

»Ledamot, som erhållit ordet, skall tala stående, antingen från den plats han i samlingssalen innehar, eller ock, om han det heldre vill, eller det af annan ledamot begäres, från den plats eller från någon af de platser som kunna komma att för talare bestämmas.»

2:o. Att talareplatser, så belägna att någondera är från hvarje del af samlingssalen lätt åtkomlig, och att den, som från sådan plats talar, ej behöfver till någon annan ledamot vända ryggen, må till nödigt antal utses samt derföre erforderliga anordningar vidtagas.

Så underordnad detta förslag kan synas, så måste det hafva betydelse för hvar och en som erkänner, att mången vigtig frågas utgång kan vara af öfverläggningen beroende, och att en mera allmän uppmärksamhet under förhandlingarne är för Kammaren i dess helhet och för ärendenas gång till åttnad. — Anspråket på att hvarje ledamot må kunna höra förhandlingarne bör ock erkännas vara företrädesvis berättigadt vid en riksdag, der man har att vänta behandlingen af synnerligen vigtiga ärenden af sådan art, att mången representant känner sig sakna den för ett sjelfständigt omdöme erforderliga kunskap, under det att hans votum dock kan vara afgörande i fråga såväl om sättet för bevarandet af vårt lands sjelfständighet som om storleken af de uppoffringar vi för sådant ändamål skola åtaga oss. — Jag vågar derföre hoppas, att äfven de ledamöter, hvilka antingen äro, i följd af omfattande insigter samt redan stadgad öfvertygelse i de flesta ämnen, för egen del af öfverläggningarne mera oberoende, eller ock äro i besittning af de i Kammaren lyckligare belägna platser, ej må motsätta sig mitt förslag, ehuru detsamma närmast afser en fördel endast för dem som i nämnda båda hänseenden äro mera vanlottade.

Stockholm i Jannari 1871.

Rich. Ehrenborg.